

Op het beroemde drieluik van Het Lam Gods, gemaakt door de gebroeders van Eijk in Gent is het Lam, dat daar als een dier hoog in het midden staat, omgeven door allerlei mensen die het komen aanbidden: figuren uit het Oude en Nieuwe testament, maar ook rechters en geestelijken, monniken en ridders, arme pelgrims onderweg. Het maakte al eeuwen grote indruk en is nog altijd te zien.

Onlangs zag ik een daarop geïnspireerd theaterstuk, dat door acteurs uit Gent gespeeld werd. Dat ook indruk maakte, vooral omdat aan gewone mensen uit de stad Gent gevraagd was: met wie van deze mensen die je hier rond het Lam ziet afgebeeld, voel jij zelf je verwant? En waarom? En zou je dan ook mee kunnen spelen met ons? Zo ontstond een toneel met veel amateurs. Ik herinner me een dakloze. Een vluchteling. Een Islamitische vrouw zei: laat mij Maria maar zijn. Zij vertelde hoe haar zoon naar Syrië was afgereisd en ze zei: ik voel me met Maria verwant, die immers met haar zoon ook wel wat heeft meegemaakt. Woorden die een schokeffect gaven, maar ook compassie en nieuwe vragen.

In de afgelopen weken las ik het verhaal van Johannes en vroeg me af wie zich met die andere Maria verwant zou voelen. Met Maria Magdalena bij het graf. Die haar grote liefde moest laten gaan. Over haar werd een paar jaar geleden een film gemaakt. Opmerkelijk, hoe ondanks de grote verwijdering die we in onze tijd lijken door te maken, van de grote verhalen en ook de taal van de bijbel, ze kennelijk toch dikwijls ook tot onze verbeelding spreken op soms heel nieuwe manieren.

De film die ik zag over Maria Magdalena vertelt over een jonge vrouw die alles achter zich laat. Als een soort Abraham uittrekt, voorgoed. Uit haar land, uit haar stad en uit haar familie. Het onbekende tegemoet. Ze laat haar ouders achter zich en haar dorp, haar broers en zusjes. Omdat ze iets heeft gezien. Iemand bezig heeft gezien die haar een ander perspectief geeft, een ander uitzicht op de wereld. Iemand met een ongelooflijk vermogen te helen en te verbinden. Ik herinner me uit de film vooral de blik in haar ogen, die maar een ding lijken te zien. Gegrepen door een groot verlangen daar achteraan te gaan, haar hart te volgen. Ze is helemaal in de ban van één man, van alles wat hij zegt en doet. Zij blijft maar achter hem aangaan en zoekt zijn nabijheid. Hij vertelt haar iets over wat leeft in haar hart. Ze wordt zijn naaste verwante en trekt met hem op. Ze mengt zich ook onder de Jezus' vrienden die haar verwonderd aankijken: wat doet die vrouw hier? Ze voelt zich ook tot Judas aangetrokken, die ene van de vrienden die ook zo vol verlangen en verwachting is, ook zo uitziet naar wat komen kan en net als zichzelf ook zijn hart zo laat spreken. Ergens verderop in het filmverhaal ontmoet ze ook Maria, Jezus' moeder. Die zegt: 'Ik heb hem al moeten loslaten, mijn zoon. Nu jij nog'. Een aangrijpend beeld: de moeder die haar eigen kind een eigen weg ziet gaan en hem niet stoppen kan, al zou ze dat willen. Jij zult het ook meemaken, zegt ze en je zult hem niet kunnen vasthouden.

We weten het soms uit eigen ervaring, hoe het is dierbaren los te laten. En we weten het uit het verhaal van Jezus. Eigen keuzes, eigen levensweg. Hoeveel vrouwen en ook mannen in de wereld zullen zich dicht bij haar voelen. We weten hoe levensverhalen altijd verhalen zijn van vasthouden en loslaten. Van dierbaren, vrienden, kinderen. Het is altijd winnen en verliezen. Aan het leven en soms ook aan de dood.

Johannes laat Maria in het graf kijken. Zo is zij nog bezig met zijn dood, dat zij niet anders kan, dan te gaan kijken. Waar het gebeurd is, waar hij gebleven is. Zoals mensen bij een ongeluk soms even afstappen of teruggaan naar de plaats des onheils. Of net als zij hun rouw uitdrukken. Haar voorbeeld, dat is gegaan. Haar geestverwant, haar geliefde, haar onafscheidelijke vriend.

Ik moest denken aan wat in Christchurch in Nieuw Zeeland onlangs gebeurde. Die stad met die naam, die ook even hangen blijft. Waar die vreselijke aanslagen plaatsvonden op twee moskeeën. Veel dierbaren kwamen om. Maar hoe bijzonder die jonge vrouwelijke premier - Jacinda Ardern - die

daar daags nadat het gebeurde een bezoek bracht. Zij had een hoofddoek omgedaan. Als Maria Magdalena volgde zij haar hart. Door daar te zijn, door dit te doen. Een gebaar dat ook door andere vrouwen overgenomen werd. Die ook sluiers besloten te dragen. Ze troostte de moslima's en sloot ze in de armen. Ze sprak verbindende woorden. 'Soms probeert men ons te verdelen, zei ze, maar wat er gebeurde was dat de man die dit aanrichtte, ons samenbracht'. 'Hij die hoopte haat en racisme te laten gedijen, vond een land waar daarvoor juist géén ruimte is. In dit land waar we allemaal één zijn, waar geen verschil telt, wat je ook gelooft of van welk ras je ook bent. En zo sloot ze haar toespraak af: met het Arabisch 'Salaam Aleikum', dat betekent: vrede zij met u.

Een premier, die sommigen te jong vonden om premier te zijn. Als 16-jarig meisje zou ze als kassière in de supermarkt het geld dat een klant tekort kwam uit haar eigen portemonnee hebben bijgelegd. Maar zou zo iemand, die ook nog moeder werd aan het begin van haar ambtsperiode wel leiderschap kunnen tonen, zo werd er gedacht. Nu werd ze het startpunt van een aanstekelijke beweging. Even maar misschien, maar toch. En de troostrijke toespraak van deze premier werd verkondiging. Tot navolging van de vrouwen die ook de hoofddoek wilden dragen. Net als zij. Om te laten zien dat er geen verschil is. Om, mócht iemand anders ook nog kwaad in de zin hebben, ertussen te gaan staan en te laten zien hoe de wereld ook een thuis kan zijn voor ieder mens.

Bij het verhaal van Johannes moet ik altijd ook denken aan de tuin van het begin. Waar niet voor niets met Pasen dikwijls ook iets van doorklinkt. In een lezing, in een lied. Het scheppingsverhaal, waarin God het na iedere nacht dag laat worden, de aarde losmaakt uit de golven van de zee. Bewoonbaar gemaakt voor al wat leeft: planten en bomen en dieren en mensen. Die tuin waar de eerste twee mensen elkaar vast vinden en die altijd een visioen gebleven is voor de wereld, die misschien ook zo'n tuin zou kunnen worden. Beeld van heimwee én mogelijkheid en altijd nieuw begin. Alsof de Schrift zegt: na iedere winter kan en zal het leven weer opnieuw aanvangen. Menigeen weet hoe moeilijk dat is, maar ook dat het waar is. Soms moet het eerst nacht zijn wil de dag en het inzicht opnieuw kunnen doorbreken.

Ik kan me zo voorstellen dat Maria haar 'meester' nog wel even had willen vasthouden daar in de tuin. Het is een van de mooiste scènes in de schrift. Deze ontmoeting naast het graf, dit oog in oog staan en zien. Het is hetzelfde beeld als in het Hooglied, waar het beeld van de geliefden is, van verlangen en de grootste levensvreugde die bestaat. Waarvan we allemaal weten dat zoiets komt en gaat. Zoals in het Hooglied de geliefde ook zoekraakt om in alle straten te worden gezocht.

Een wonderlijk en ontroerend verhaal is het over die gang in de morgen naar het graf. Waar middenin de stilte van het vreselijke dat gebeurd is die twee figuren zitten in het wit. Als de onzichtbare dragers van de verborgen aanwezigheid Gods. Als de twee gevleugelde engelen die in de verhalen van het Oude Testament op de ark van behoud stonden, waarin de woorden werden bewaard voor onderweg. Die aan door ringen gestoken stokken overal mee naartoe genomen konden worden. Waar de reis ook heen gaat. Als draagbare woorden door het donker. Of door het licht. Met in de tussenruimte, tussen de vleugels van die engelen, zo zei men: Gods verborgen aanwezigheid.

Bij Johannes volgt op dit paasverhaal onmiddellijk dat van Pinksteren. Eerst gaat Maria Magdalena op stap. Dan is er het hoofdstuk over de vrienden, die in vrees bij elkaar zijn. De deur op slot. Bang voor de wereld, zoals wij soms ook. Tot de gestorvene ook in hun midden verschijnt. En zegt: Vrede. En nogmaals: 'Vrede'. 'Salaam aleikum, Sjalom'. En hij ademde over hen staat daar dan vervolgens en zegt: ontvang de Heilige Geest. Zoals de Levende zijn adem uitademde en blies over het water in den beginne. Die een tuin werd en een belofte. Alsof het altijd weer kan, moest ik denken. Vrede en een nieuwe dag, ook nu.

Juut Meijer